

Fra biblioteket - artikler fra Tromsøflaket

Universitetsbiblioteket i Tromsø

I vår faste spalte i Tromsøflaket presenter UB ulike aktualiteter innen kunnskaps- og forskningsformidling, nye tilbud til våre brukere og nyheter fra biblioteksektoren mer generelt. Vi vil også gjøre leserne bedre kjent med spesielle godbiter fra våre egne samlinger.

TROMSØFLAKET NR. 1 - 2003

Information Literacy

Begrepet *Information Literacy* dukker stadig opp i den internasjonale, særlig den angelsaksiske universitetsverden. Det lages poenggivende kurs av lengre eller kortere varighet på alle nivå i studiene som gir innføring i alle aspekter ved informasjon og informasjonsinnhenting i det digitale kunnskapsunivers. I Norge er vi ikke kommet ordentlig i gang med innføring av slike kurs, men det vil komme. Denne undervisningen gis gjerne av bibliotekene, og UB vil kunne gi slike kurs i Tromsø.

Vi har hatt vanskelig for å finne en god oversettelse av begrepet til norsk. Literacy har med leseferdigheter å gjøre: Å kjenne et språk, en sammenheng, *en helhet*. Motsetningen er illiteracy, analfabetisme. Den som ikke kjenner dagens informasjonsverden, er for analfabet å regne. Det er ikke nok å kunne stave. Det er ikke nok å kunne klikke. Skal man være literate, må man kjenne helheter og former i informasjonsverdenen.

Vi må selvfølgelig finne et norsk uttrykk. Informasjonskompetanse kan kanskje brukes. Men det lyder for teknisk, for lite helhetsorientert. Selv vil jeg foreslå *informasjonskyndighet*.

Hvorfor er det bibliotekene som har stått i spissen for dette? Dels fordi bibliotekene var tidlig ute med innføring av IT, men også fordi vi er de fremste ekspertene på den "gamle" informasjonsverdenen. Vi vet mye om kunnskapsorganisering. Det er viktig å ta med seg noen av dydene fra den gamle verden inn i den nye. Men det er nok også viktig å legge noen igjen.

Bibliotekene arbeider i dag intenst med å samle og organisere internettressurser. Skille skitt og kanel. Vi lager såkalte emneportaler innen fagområdene. Likevel må studentene lære seg å skille selv. Lære seg å kjenne igjen skitten. Dette er dels en faglig oppgave. Men bibliotekene har lang trening i å kjenne igjen den gode informasjon.

UB

BIBSYS

Om UB

Fagene

Databaser og kataloger

UB presenterer

Søk

Kontakt UB

Hvor viktig informasjonskyndighet kan være, har man erfart i sykehusverdenen. Her har manglende søkeferdigheter faktisk ført til dødsfall. Vi har eksempel på at medisiner har vært foreskrevet etter bare et overflatisk og ukyndig søk i litteraturen etter bivirkninger. Etter at pasienten døde, kom det fram at et grundigere søk hadde gitt andre treff som nettopp hadde vist kunnskap om bivirkningene som tok livet av pasienten. Medisin er også det fagområdet i Norge som er kommet lengst i innføring av informasjonskompetanse i studiene.

Universitetene arbeider med å innføre nye og mer effektive undervisningsformer. Stikkord: Kvalitetsreformen. Studentaktivitet. Oppgaveskriving. Alt dette krever informasjonskyndighet. Både å *finne* informasjon og å holde uønsket informasjon *borte*. Det er ikke vanskelig å finne noe. "Bare å gå ut på nettet." Man finner alt for mye. Men å finne det rette? Det *relevante*.

Hva kan så et kurs i informasjonskyndighet inneholde? Kunnskap om relevante databaser og andre kunnskapskilder, både generelle og fagspesifikke, hører selvfølgelig med. Dette vil likne på bibliotekenes tradisjonelle brukeropplæring, men systematisert og helhetlig. Her snakker vi om de kilder biblioteket har kontroll over, ting vi bruker millioner på å kjøpe inn, men som er alt for lite brukt. Studentene må lære både *hva* som finnes og *måten* å bruke det på.

Når vi skal ut på det åpne nettet, er stikkordet *kildekritikk*. Historikernes gamle metoder kommer til heder og verdighet, anvendt på et digitalt materiale. Det finnes mye viktig og godt utenfor de etablerte kanalene. Og mye søppel. Det finnes noen tommelfingerregler for å lære å skille godt og dårlig.

Videre kan det være hensiktsmessig å flette inn i kurset noe om sitering og referering, fotnoter og litteraturlister, intellektuell redelighet, det akademiske livs spilleregler. Ikke minst i forholdet til digitalt materiale er dette problematisk.

Men det aller viktigste kjennetegnet på informasjonskyndighet er en holdning: Å kunne skille mellom informasjon og kunnskap.

Når skal studentene lære informasjonskyndighet? Helst hele tiden. Vi må ha et innføringskurs første semester, kanskje knyttet til ex. fak. UB har levert et forslag om dette til Humfak. Men informasjonskyndighet er noe forskjellig på de forskjellige nivåene i studiet. Derfor bør den hele tiden oppdateres. Studieløpene bør være gjennomsyret av dette. En informasjonskyndighet på alle nivå får vi bare gjennom et tett samarbeid mellom biblioteket og fagmiljøene. Dette må vi få til ved Universitetet i Tromsø!

Sigmund Nessel
seksjonsjef HSJ-biblioteket

Universitetsbiblioteket i Tromsø, Breivika, 9037 Tromsø,
Tlf.: 77 64 40 00, Fax.: 77 64 45 90
Ansvarlig redaktør: Bibliotekdirektør [Helge Salvesen](#)
[Vev-ansvarlig](#). Oppdatert: 29.1.2003.
